

راهبردهای انقلاب اسلامی ایران در رویارویی با سلطه امریکا در اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای

محمدعلی محیطی اردکان / استادیار گروه فلسفه مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

hekmquestion@gmail.com orcid.org/0000-0003-3347-8839

 <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0> دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۰۱ - پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۱۰

چکیده

براساس نظر کارشناسان و نظریه‌پردازان سیاسی، سلطه امریکا با چالش‌های جدی روبه‌روست. انقلاب اسلامی ایران در طول حیات پربرکت خویش با راهبردهای حکیمانه و مؤثر رهبرش نقش مهمی در رویارویی با سلطه امریکا داشته است. بی‌تردید یکی از مهم‌ترین عوامل موفقیت انقلاب اسلامی ایران در این عرصه بهره‌مندی‌اش از هدایت‌های همسوی امام خمینی و امام خامنه‌ای بوده است. پژوهش حاضر با روش توصیفی - تحلیلی و با هدف استنباط و تحلیل راهبردهای انقلاب اسلامی ایران در رویارویی با سلطه امریکا در اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای سامان یافته است. براساس نتایج به‌دست‌آمده می‌توان این راهبردها را با توجه به مؤلفه‌های اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای در چهار طبقه «گفتمان‌سازی»، «دفاع ترکیبی»، «مواجهه فعال در مقابل دشمن» و «دیپلماسی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای»، استنباط، دسته‌بندی و تحلیل کرد. کاربرد دقیق راهبردهای شناسایی شده می‌تواند برتری جمهوری اسلامی ایران را در برابر همه قدرت‌های استکباری تضمین کند.

کلیدواژه‌ها: انقلاب اسلامی ایران، راهبرد، سلطه، امریکا، اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای.

نظام سیاسی امریکا از همان آغاز با نگاه تبعیض نژادی به وجود آمد. افزایش قدرت نظامی و تسلیحاتی این کشور را به یک امپریالیزم سیاسی و غول اقتصادی تبدیل کرد. راهبرد اعمال سیاست رعب و وحشت، عمده کشورهای را که در پیمان «ورشو» نبودند زیر سلطه امریکا قرار داد. با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۹۱، سلطه امریکا بر جهان کامل شد و کشورهای جهان مجبور به رعایت قواعد سیاسی تحمیلی امریکا شده، تسلیم زیاده خواهی های آن گردیدند. بدین سان، هر کشوری که با سلطه جهانی امریکا مخالفت می ورزید، با تهدید نظامی و اعمال تحریم های ظالمانه روبه رو می شد و امریکا جهان را بر ضد آن کشور بسیج کرده، عملاً آن کشور را تسلیم یا دولت آن را سرنگون می کرد.

منطقه غرب آسیا از جمله مناطق حساس و راهبردی است که تسلط بر آن با ابرقدرتی امریکا ارتباطی تنگاتنگ دارد، به گونه ای که امریکا بدون کنترل غرب آسیا و سلطه بر آن، نمی تواند ابرقدرت جهان باشد و اگر از غرب آسیا خارج شود، دیگر نباید حرفی از ابرقدرت بودن خود بزند (ترابی و رنجبر، ۱۳۹۹، ص ۷۳).

به همین علت امریکایی ها با ایجاد رژیم جعلی اسرائیل در منطقه و تبدیل ایران به جزیره ثبات خود، همواره این منطقه را از دسترس دیگر ابرقدرت ها، مانند روسیه و چین دور داشته، اجازه حضور آنها در این منطقه مهم و راهبردی را نداده اند. انقلاب اسلامی ایران مهم ترین جریانی بود که با قدرت در برابر این سلطه ایستاد و به دیگر ملت ها و دولت ها جرئت مقاومت بخشید و نشان داد که با توکل به خدا و تکیه بر اقتدار ملی و تدبیر و برنامه ریزی صحیح و علمی، می توان نظم نوین امریکایی را در هم شکست و به سلطه کدخدای ادعایی جهان پایان داد.

پژوهش حاضر با بهره گیری از روش «توصیفی - تحلیلی» به دنبال استنباط و تحلیل راهبردهای انقلاب اسلامی در رویارویی با سلطه امریکا در اندیشه /امام خامنه ای است. برای دستیابی به این هدف ابتدا مفاهیم اساسی تحقیق حاضر را توضیح داده، به افول سلطه امریکا در ابعاد گسترده آن اشاره می کنیم. سپس با توجه به منظومه فکری مقام معظم رهبری و با توجه به مؤلفه های اندیشه دفاعی ایشان، راهبردهای مورد بحث را استنباط کرده، با استناد به بیانات و مواضع ایشان، آنها را تحلیل می کنیم.

نکته مهم این است که مقام معظم رهبری که راهبری انقلاب اسلامی ایران را پس از امام خمینی علیه السلام به عهده گرفته، با موفقیت تمام توانسته است در برابر ابرقدرت های مستکبر جهانی ایستادگی کند و چالش های پیش آمده در برهه هایی از زمان را مدیریت نماید. این تجربه موفق نشان دهنده آگاهی عمیق ایشان از ترفندهای دشمنان و بصیرت ایشان نسبت به راهکارهای رویارویی با آنهاست و تجربه تاریخی مؤید این ادعاست. بنابراین، نیازی نیست که در هر مورد با تحلیل نظری، درستی مدعا به صورت جداگانه اثبات شود.

تحلیل نویسنده آن است که رهبر معظم انقلاب با راهبردهایی که در این مقاله آمده، انقلاب اسلامی را در رویارویی با امریکا سربلند کرده و البته راهبردهایی که به آنها اشاره خواهد شد می تواند ضامن برتری جمهوری اسلامی ایران در برابر همه قدرت های استکباری در ابعاد گوناگون باشد.

۱. مفهوم‌شناسی

۱-۱. راهبرد

در فرهنگ‌های اصطلاحات سیاسی «راهبرد» به معنای استراتژی، سیاست، نقشه، طرح، طراحی، برنامه‌ریزی، خطمشی و رویکرد آمده است (نوروزی خیابانی، ۱۳۸۴، ذیل واژه strategy). «راهبرد» در این پژوهش به معنای سیاست‌گذاری و خطمشی کلان اداره امور، برنامه‌ریزی و ترسیم خطوط کلی برای رسیدن به یک هدف مشخص است (انوری، ۱۳۸۱، ج ۱، ص ۱۹۹؛ صدیقی افشار، ۱۳۸۱، ص ۵۹).

۱-۲. انقلاب اسلامی

«انقلاب» در لغت، به معنای برگشتن از حالی به حال دیگر و دگرگون شدن است (عمید، ۱۳۸۰، ذیل واژه «انقلاب»). آنچه موضوع نظریه‌های انقلابی و همچنین شناخت معنای اجتماعی انقلاب‌هاست، دگرگونی‌های شدید ناگهانی است که بر اثر انقلاب در ساحت سیاسی، اجتماعی و اقتصادی جامعه روی می‌دهد (آشوری، ۱۳۸۰، ص ۴۷).

برخی انقلاب اسلامی را «تغییر حاکمیت طاغوت (هر تجاوزگر و یا معبودی غیر از خدای متعال) به منظور استقرار حاکمیت الله» تعریف کرده (محمدی، ۱۳۷۰، ص ۳۰۲) و برخی آن را «تحول کیفی تکاملی جامعه و تغییر به وضعیتی عالی در زمینه‌ها و جهات گوناگون» دانسته‌اند (فارسی، ۱۳۷۴، ص ۱۳۲) در عین حال به نظر می‌رسد بهترین و جامع‌ترین تعریف برای انقلاب اسلامی این است: تحولاتی عمیق و بنیادین که با الهام از دین اسلام علیه نظم حاکم در ساحت سیاست، فرهنگ و اقتصاد مملکتی پدید می‌آید و به حاکمیت ارزش‌های اسلامی و حاکمیت صالحان می‌انجامد (نوروزی، ۱۳۹۲، ص ۳۳).

منظور از «انقلاب اسلامی» در پژوهش حاضر نظام جمهوری اسلامی ایران است.

۱-۳. اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای

اندیشه و تفکر فرایندی است که در آن عقل به‌مثابه ابزار محوری به کار می‌رود و ذهن با مرور معلومات، دانش‌ها و شهود درصدد کشف یک مجهول، حل مسئله و افق‌گشایی آینده برمی‌آید. اندیشه یا تفکر دفاعی نوعی دوراندیشی، آینده‌نگری و روشن‌بینی عمیق است که در قالب طرح‌ها و برنامه‌های دقیق راهبردی موجب تأمین منافع ملی کشور در زمینه‌های گوناگون در حال و آینده می‌شود (مرادپیری، ۱۳۹۱، ص ۴۴).

«اندیشه دفاعی» نوعی آینده‌نگری در حوزه نظامی - دفاعی را دربر می‌گیرد که در قالب تدابیر، رهنمودها و برنامه‌های دقیق راهبردی موجب صیانت از امنیت ملی شده، کشور را در برابر هرگونه تهدید مصون نگه می‌دارد (ر.ک: جمشیدی، ۱۳۸۰، ص ۲۸-۲۹). اندیشه دفاعی در جمهوری اسلامی ایران به دنبال حفاظت و تأمین توانمندی‌ها و قابلیت‌های حاکمیتی است. بر این اساس، اندیشه‌های دفاعی باید مبنا و نقشه راه نظامی را شکل داده، سمت و سوی آن را نیز مشخص نماید (فیروزآبادی، ۱۳۹۱، ص ۱۶).

منظور از «دفاعی» در این پژوهش، هرگونه دفاع، اعم از «مقاومت»، «تهاجم» و «دفاع» به معنای خاص است.

جایگاه رهبری یک جامعه به اندیشه‌های او ارزش ویژه‌ای می‌دهد و از این رو دیدگاه‌های او برای نظام سیاسی آن جامعه پراهمیت است و می‌تواند تعیین‌کننده خط‌مشی و سیاست‌های کلان آن جامعه باشد. از این رو تأکید بر اندیشه‌های رهبر حکیم انقلاب اسلامی برای بررسی و تحلیل راهبردهای انقلاب اسلامی در رویارویی با سلطه امریکا اهمیت مضاعف دارد. «گفتمان‌سازی»، «دیپلماسی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای»، «راهبردهای دفاع ترکیبی» و «مواجهه فعال در برابر دشمن» از مؤلفه‌های مهم اندیشه دفاعی امام‌خامنه‌ای است.

در این مقاله راهبردهای انقلاب اسلامی ایران در رویارویی با سلطه امریکا براساس مؤلفه‌های مزبور طبقه‌بندی و تحلیل می‌شود.

۴-۱. افول قدرت و سلطه امریکا در ابعاد گسترده

«افول قدرت امریکا» به معنای کاهش یا از دست دادن سلطه و سلطه مطلق بر مردم امریکا و جهان است. علاوه بر کاهش چشمگیر مشارکت سیاسی و افزایش منازعات سیاسی، اعتراضات مردمی بر ضد حکومت و زد و خورد‌های مردم با پلیس، چهره دولت امریکا را به دولتی نظامی تبدیل کرده است. نظام سیاسی امریکا که روزی به یک قدرت بلامنزاع جهان تبدیل شده بود، امروز دوران افول خود را طی می‌کند.

فرانسیس شُور درباره عدم امکان بازسازی امریکا می‌نویسد:

هرجا امپریالیزم امریکا بکوشد دیوارهای باقی‌مانده خود را بالا ببرد بی‌گمان با کارشکنی دار و دسته‌های رو به رشد شورشگران، مهاجران و خلافکاران روبه‌رو خواهد شد. ضمن احساس هم‌هویتی با کسانی که برای پایین آوردن چنین دیوارهایی می‌کوشند، بگذارید اشعار ترانه‌ای از «لوس لوبوس»، یکی از گروه‌های دوره‌گرد موسیقی راک شرق لوس‌آنجلس، را یادآوری کنم: «روزی که دیوار فرو خواهد افتاد / و در آن روز خورشید خواهد درخشید» (شور، ۱۳۹۰، ص ۷۷).

پیش از شکل‌گیری نظام تک‌قطبی و قدرت منحصربه‌فرد امریکا در جهان، امام خمینی ره در نامه‌ای به گورباچف، از افول قریب‌الوقوع نظام سیاسی لیبرال - دموکراسی غربی خبر داده بود (موسوی خمینی، ۱۳۸۹، ج ۲۱، ص ۲۲۰). امام‌خامنه‌ای نیز افول امریکا را نتیجه وضعیتی دانسته که خود آمریکایی‌ها در طول تاریخ به وجود آورده‌اند و آن را یک سنت الهی می‌داند که اینها محکومند به اینکه ساقط بشوند، محکومند به اینکه افول کنند و از صحنه قدرت جهانی زایل بشوند (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۷/۸/۲۶).

بر پایه مفاهیم بنیادین پیشین، به تحلیل راهبردهای انقلاب اسلامی ایران در رویارویی با سلطه امریکا در اندیشه دفاعی امام‌خامنه‌ای می‌پردازیم:

۲. راهبردهای انقلاب اسلامی در رویارویی با سلطه امریکا

براساس منظومه فکری امام‌خامنه‌ای و با توجه به مؤلفه‌های اندیشه دفاعی ایشان، می‌توان راهبردهای انقلاب اسلامی را در رویارویی با سلطه امریکا به شرح ذیل برشمرد:

۱-۲. گفتمان‌سازی

یکی از مؤلفه‌های اندیشه دفاعی رهبر معظم انقلاب «گفتمان‌سازی» است که براساس آن تلاش می‌شود به

تدریج، یک ایده به اندیشه غالب تبدیل شود، به گونه‌ای که همه تلاش‌ها در جهت تحقق اهداف مدنظر بسیج شود. براساس این مؤلفه، انقلاب اسلامی توانسته است با راهبردهای ذیل، در مقابل سلطه امریکا ایستاده، آن را تضعیف کند:

۱-۲. تلاش برای بیداری اسلامی

انقلاب اسلامی ایران همواره برای بیداری ملت‌های مسلمان و تبدیل آنها به عمق راهبردی خود کوشیده است. از منظر مقام معظم رهبری، بیداری اسلامی موجب افزایش عمق راهبردی ایران به مثابه کشور اسلامی مقتدر در منطقه و دور شدن خطر تهدید از ایران اسلامی شده است (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۸۷/۹/۲۴).

همین راهبرد موجب طرفداری ملت‌های منطقه از جمهوری اسلامی شده، عمق راهبردی جمهوری اسلامی و عقبه مستحکم آن را نشان می‌دهد.

این عمق راهبردی عمدتاً برمی‌گردد به رسالت پاسداری از اسلام و پرچم برافراشته اسلام در این سرزمین، که امروز یک و نیم میلیارد مسلمان در مناطق مختلف دنیا به این پرچم چشم دوخته‌اند. این عمق راهبردی ملت و انقلاب ما در کشورهای اسلامی منطقه، از جمله در فلسطین، در شمال آفریقا، در خاورمیانه، در آسیای میانه و در شبه قاره است (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۸۵/۱/۵).

این راهبرد از آن نظر موجب تضعیف و افول قدرت امریکا و دیگر مستکبران در منطقه و جهان می‌شود که بیداری ملت‌ها شکل‌گیری نهضت‌ها و مبارزات و انقلاب بر ضد امریکا و حاکمان مزدور را در پی خواهد داشت. در نتیجه، امریکایی‌ها به تدریج مجبور به ترک منطقه شده، عملاً قدرت منطقه‌ای و بین‌المللی خود را از دست داده، دچار افول می‌شوند.

البته این بیداری که مدیون حرکت ملت ایران است، براساس پیش‌بینی مقام معظم رهبری به غرب آسیا و شمال آفریقا منحصر نمی‌شود، بلکه تا قیام علیه سیاستمداران و زمامداران و قدرتمندانی که آنها را یکسره تسلیم سیاست‌های فرهنگی و اقتصادی امریکا و صهیونیسم کردند نیز پیش خواهد رفت (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۰/۲/۱۴).

۲-۱-۲. تشکیل امت اسلامی

از گذشته دور شعار «تفرقه بینداز و حکومت کن» راهبرد انگلیسی‌ها و سپس امریکایی‌ها بوده است. اختلاف قومیتی و مذهبی، به‌ویژه درگیری میان شیعه و سنی در رأس این راهبرد قرار داشته است. آنها برای سدّ حرکت پرشتاب انقلاب اسلامی همواره به دنبال استفاده از این راهبرد بوده‌اند. کیسینجر، مدیر راهبردی (استراتژیست) مشهور امریکایی، جهان اسلام را به دو بلوک «سنی» و «شیعه» تقسیم کرده، مهم‌ترین راهبرد امریکا را تقابل و تنازع جدی این دو بلوک می‌داند (کیسینجر، ۲۰۱۵).

بی‌تردید متلاشی کردن نظم ظالمانه امریکایی بر جهان و ایجاد نظم نوین جهانی با محوریت تمدن اسلامی با اختلاف و منازعه میان مذاهب اسلامی صورت نمی‌پذیرد. تنها راه حکیمانه تشکیل امت واحده اسلامی است. به همین علت، مهم‌ترین راهبرد انقلاب اسلامی ایران در برابر راهبرد تفرقه‌افکنانه دشمن، بی‌تأثیر کردن این توطئه کهنه استعمارگران و ایجاد و حفظ وحدت اقوام و مذاهب گوناگون، به‌ویژه شیعه و سنی بوده است.

امام خمینی علیه السلام اختلاف شیعه و سنی را از ملی‌گرایی خطرناک‌تر و غم‌انگیزتر و آن را القای تبلیغات فتنه‌انگیز دشمنان دانست و از برادران اهل سنت در کشورهای اسلامی خواست از عمال شیطان بزرگ تبری جویند و به تبلیغات نفاق‌افکنانه آنان گوش فرارندهند (موسوی خمینی، ۱۳۸۹، ج ۱۳، ص ۲۰۹-۲۱۰). به همین علت انقلاب اسلامی از همان آغاز، هفته‌ای به نام «هفته وحدت» برای عموم مسلمانان، اعم از شیعه و سنی اعلام کرد و در ۴۳ سال گذشته همواره بر این راهبرد مهم التزام عملی داشته است.

در منظومه فکری امام خامنه‌ای نیز بر اصل «وحدت» و تحقق اتحاد بین مذاهب اسلامی تأکید و از تفرقه و فرقه‌گرایی به سم مهلک امت اسلامی یاد شده است. ایشان وحدت را یک اصل اسلامی و قرآنی (بیانات رهبر انقلاب در دیدار رئیس‌جمهور موقت افغانستان و رهبران مجاهدان افغانی، ۱۳۶۸/۷/۱۱)، شرط اصلی اعتلای کلمه اسلام (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۶۸/۷/۵)، فریضه‌ای شرعی و عقلی و مقدس (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۷۳/۶/۴)، رمز پیروزی و اقتدار امت اسلامی (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۷۹/۱/۶)، بزرگ‌ترین پیام سیاسی اسلام (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۷۷/۱۱/۲۸)، و علاج همه دردها و کوبنده تمام دشمنان و اکسیر اعظم برای پیروزی ملت ایران (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۶۸/۴/۲۱) می‌داند. ایشان نسبت به خطر نفوذی‌های دشمن و بلندشدن پرچم‌های اختلاف هشدار داده، بی‌تردید آن را کار دشمن می‌داند و از مردم می‌خواهد آنان را «نفوذی دشمن» متهم کنند، هرچند خودشان ندانند (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۶۸/۴/۱۳).

در بعد سلبی نیز از هر موضوعی که می‌توانست این وحدت را مخدوش کند جلوگیری به عمل آمده است. مقام معظم رهبری توهین به مقدسات اهل سنت را برخلاف وحدت دانسته، آن را حرام شرعی می‌داند. ایشان در پاسخ به این استفتا که اهانت به مقدسات دیگر مذاهب چه حکمی دارد؟ این‌گونه فتوا می‌دهد:

اینجانب همچون بسیاری از علمای اسلام و دلسوزان امت اسلامی، بار دیگر اعلام می‌کنم که هر گفته و عملی که موجب برافروختن آتش اختلاف میان مسلمانان شود و نیز اهانت به مقدسات هر یک از گروه‌های مسلمان یا تکفیر یکی از مذاهب اسلامی، خدمت به اردوگاه کفر و شرک و خیانت به اسلام و حرام شرعی است (پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری).

افراد یا گروه‌هایی که به‌رغم صدور این فتوا همچنان توهین به خلفای اهل سنت را در مجامع دینی در دستور کار خود قرار می‌دهند پیروان «تشیع انگلیسی» هستند. ایشان «شیعه انگلیسی و سنی امریکایی» را همچون دو لبه یک قیچی می‌داند که سعی‌شان این است که مسلمانان را به جان هم بیندازند (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۵/۹/۲۷).

رهبر معظم انقلاب در یک بیانیه رسمی موضع پیروان اسلام ناب محمدی و انقلاب اسلامی را این‌گونه بیان می‌کند:

تشدید اختلافات در دنیای اسلام ممنوع است. ما با رفتارهایی که بعضی از گروه‌های شیعه انجام می‌دهند که موجب اختلاف می‌شود، مخالفیم. ما صریحاً گفته‌ایم که با اهانت به مقدسات اهل سنت مخالفیم... از همه کسانی که در مقابله با سیاست‌های تفرقه‌افکنانه امریکا ایستادگی می‌کنند حمایت می‌کنیم. ما تشیعی را که مرکز و پایگاه تبلیغاتی لندن است قبول نداریم. این تشیعی نیست که ائمه علیهم السلام آن را ترویج کردند و آن را خواسته‌اند.

تشیعی که بر پایه ایجاد اختلاف، بر پایه تمهید و صاف کردن جاده برای حضور دشمن‌های اسلام است، این تشیع، تشیع نیست؛ این انحراف است (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۴/۵/۲۶).

بنابراین در اندیشه/امام خامنه‌ای حفظ وحدت شیعه و سنی و سایر اقوام از اصول و راهبردهای مهم انقلاب اسلامی است که با هدف تشکیل امت واحده اسلامی و خنثاسازی توطئه‌ها و نقشه‌های استکبار جهانی صورت می‌گیرد. تنها با تشکیل امت واحده اسلامی است که می‌توان به سمت تمدن نوین اسلامی و ظهور ابرقدرتی منحصربه‌فرد حرکت کرد و دیگر ابرقدرت‌ها، از جمله امریکا را با چالش جدی مواجه ساخت و به افول کشاند.

۳-۱-۲. تقویت روحیه خودباوری و امید به آینده در ملت‌ها

تقویت روحیه خودباوری و «ما می‌توانیم» در ملت، به‌ویژه نخبگان جامعه و دانشگاهیان نقش مؤثری در رویارویی انقلاب اسلامی ایران با سلطه دشمن داشته است؛ روحیه‌ای که در زمان حکومت پهلوی به شدت سرکوب شده و به رایج‌ترین شعار «ما نمی‌توانیم» تبدیل گردیده بود (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۸۴/۶/۳۱).

نهادینه کردن این شعار انحرافی در عصر پهلوی‌ها توسط روشنفکران غرب‌زده‌ای که در دستگاه‌های حکومت ظالم حضور داشتند، صورت می‌پذیرفت. آنها با حرف و عملشان به مردم این گونه القا می‌کردند که عرضه هیچ کاری را ندارند و در همه چیز باید مقلد غربی‌ها باشند. امام روح خودباوری و اعتماد به نفس ملی را که یکی از دو رکن اساسی پیشرفت هر کشور است، در دل آحاد ملت دمید و فرمود: «هیچ نباید تردید کنیم که ما می‌توانیم» (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۱/۷/۲۰ و ۱۳۸۸/۲/۱۴).

در اندیشه مقام معظم رهبری، فرهنگ قرآنی «خودباوری» موجب برتری مادی و معنوی و مایه عزت و رشد یک ملت می‌شود. درواقع یکی از سنگرهای دشمن در ایران، ناباوری ملت به خود، و یکی از سنگرهای بزرگ پیروزی ملت، باور به خود و روحیه «ما می‌توانیم» است (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۱/۳/۱۴ و ۱۳۹۵/۱/۱۰).

انقلاب اسلامی نه‌تنها به دنبال ایجاد این روحیه در ملت ایران بوده، بلکه همواره کوشیده است آن را در ملت‌های مسلمان نیز ایجاد و ترویج کند. کمک علمی و فناوری انقلاب اسلامی به نهضت‌ها و جنبش‌های مقاومت در سطح جهان و منطقه در همین زمینه تحلیل می‌شود. بی‌تردید این راهبرد مهم در افزایش اقتدار ایران اسلامی و دیگر کشورهای دوست تأثیر بسزایی داشته، هیمنه و سلطه قدرت‌های استکباری (مانند امریکا) را تحت‌الشعاع قرار داده، به تدریج آن از بین خواهد برد.

۲-۲. دفاع ترکیبی

امریکا از آغاز انقلاب اسلامی همواره اهرم‌های گوناگونی را به صورت ترکیبی علیه ایران اسلامی به‌کار گرفته و سلطه استکباری خود را به رخ ملت‌ها کشیده است و به‌گونه‌ای وانمود می‌کند که تنها قدرت برتر جهان بوده، ملت‌های دیگر باید در برابرش تسلیم شوند. امام خامنه‌ای با شناخت کامل این راهبرد دشمن، آموزه «دفاع ترکیبی» را در مقابل قرار داده است. براساس این مؤلفه، انقلاب اسلامی با راهبردهای ذیل توانسته است در جهت شکستن هیمنه امریکا گام بردارد:

۱-۲-۲. تضعیف روحیه دشمن

تعبیر امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری درخصوص ناتوانی امریکا نشان‌دهنده تحقق راهبرد مهم تضعیف روحیه دشمن است. برای نمونه، امام خمینی علیه السلام در برابر تهدیدهای نظامی امریکایی‌ها فرمود: «امریکا هیچ غلطی نمی‌تواند بکند» (موسوی خمینی، ۱۳۸۹، ج ۱۰، ص ۵۱۶). روشن است که این‌گونه موضع‌گیری‌ها و اقدامات که بر پایه جهان‌بینی عمیق اسلامی استوار است، به شدت روحیه دشمن را تضعیف می‌کند.

ایجاد اختلاف و چنددستگی در میان سران استکبار، سیاستی اصولی و حکیمانه است. انقلاب اسلامی در این مدت در جهت تقابل و تنازع ابرقدرت‌ها حرکت‌های خوبی داشته است، به‌گونه‌ای که امروز جنگ سرد کشورهای چین و روسیه با امریکا و کشورهای اروپایی به اوج خود نزدیک می‌شود. بی‌تردید راهبرد اختلاف و القای یأس در دل دشمن، موجب از دست رفتن روحیه کشورهای غربی و کشورهای تحت سلطه امریکا شده، امید را در جبهه خودی افزایش می‌دهد. با تضعیف روحیه دشمن از راه‌های گوناگون، هیمنه امریکا در نظر جهانیان در هم شکسته شده، انقلاب اسلامی به‌عنوان پیشقراول این حرکت، رسالت خود را به خوبی انجام داده است.

۲-۲-۲. تقویت بنیه علمی و فناوری

یکی از دلایل هیمنه امریکا و دیگر قدرت‌های استکباری آن است که دارای بنیه علمی و فناوری روزآمد هستند، به‌گونه‌ای که ملت‌ها را تسخیر خود کرده، نبض اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی آنها را در دست می‌گیرند و جایگاه خود را در مقام اثبات نشان می‌دهند. اگر ملتی بتواند با تقویت بنیه علمی و فناوری، به خوداتکایی دست یابد، اعتماد به نفس داشته باشد، با غلبه بر این هیمنه، دست قدرت برتر خود را نشان خواهد داد. انقلاب اسلامی همواره به دنبال دستیابی به این هدف بوده است.

به فرموده *امام‌خامنه‌ای*، ایران اسلامی با این راهبرد باید به اندازه‌ای پیشرفت کند که «اگر در دنیا دانشمندی خواست یک نظریه علمی را بفهمد، بشناسد، حل کند و با یک اختراع آشنا شود، مجبور شود زبان فارسی را یاد بگیرد» (بیانات رهبر انقلاب در دیدار با جمعی از مخترعان، ۱۳۸۴/۱/۳۰؛ دیدار با کارگران گروه صنعتی مپنا، ۱۳۹۳/۲/۱۰).

مقام معظم رهبری پیشرفت علمی را زیربنای اقتدار آینده کشور دانسته، علم را مولد ثروت، قدرت نظامی و اعتماد به نفس می‌داند (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۸۴/۷/۲۴). ایشان با تشویق به شکستن خط مقدم علم، برداشتن قدم‌های جدید را مستلزم پیمودن راه‌های طی شده به وسیله دیگران دانسته و معتقد است که ذهن را نباید از کاوش و جست‌وجو برای یافتن راه‌های میان‌بر محروم کرد (بیانات رهبر انقلاب در دیدار با اساتید و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها، ۱۳۸۵/۷/۱۳).

انقلاب اسلامی به رهبری *امام‌خامنه‌ای* با ترسیم چشم‌انداز بیست ساله و برنامه‌های پنج ساله توانسته است در بیشتر ابعادی که در «سند چشم‌انداز» تعیین شده، قبل از ۱۴۰۴ به نتیجه برسد. امروز ایران در ابعاد نظامی، امنیتی، سیاسی، تسلیحاتی و علمی - فناوری به‌عنوان قدرت اول منطقه شناخته می‌شود. انقلاب اسلامی با این راهبرد توانسته است با سلطه امریکا در سطح منطقه و حتی بین‌الملل مقابله کند.

۳-۲-۲. افزایش قدرت دفاعی و تقویت بنیه نظامی کشور

نظام جمهوری اسلامی ایران در مواجهه با تهدیدهای نظامی امریکا همواره به دنبال افزایش توان دفاعی و تقویت بنیه نظامی کشور بوده است. خدای متعال در قرآن کریم بر این راهبرد تأکید ورزیده است: «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ» (انفال: ۶۰).

افزایش قدرت نظامی موجب بازدارندگی دفاعی می‌شود؛ زیرا داشتن تسلیحات پیشرفته، طمع دشمن برای تجاوز احتمالی به مرزها را به شدت کاهش داده یا منتفی می‌سازد. گستاخ شدن دشمنان، تسلیم تهدید شدن و عقب‌نشینی از نتایج عدم تقویت قدرت دفاعی است. در مقابل، افزایش قدرت دفاعی، ضامن بازدارندگی و جلوگیری از وقوع جنگ است (بیانات رهبر انقلاب در دیدار با نخبگان جوان علمی، ۱۳۹۶/۷/۲۶؛ دیدار با جمعی از مداحان اهل بیت علیهم‌السلام، ۱۳۹۵/۱/۱۱).

انقلاب اسلامی ایران با رهبری‌های حکیمانه مقام معظم رهبری، با اتکا به آموزه‌های قرآنی، در قدرت دفاعی خود به حد بازدارندگی و اقتدار لازم دست یافته است و می‌تواند در برابر هر قدرت مستکبری بایستد. بهره‌مندی انقلاب اسلامی از چنین قدرتی راه را بر حاکمیت سلطه امریکا در اذهان مردم می‌بندد. براساس همین حکمت و منطق است که مقام معظم رهبری قدرت دفاعی کشور را هیچ‌گاه قابل مذاکره و معامله ندانسته است (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۶/۸/۳).

با رهنمودهای حکیمانه مقام معظم رهبری، افزایش قدرت نظامی و قدرت دفاعی انقلاب اسلامی عملاً موجب تضعیف امریکا و ایادی منطقه‌ای آن شده است. امروز ایران اسلامی در بسیاری از شاخص‌ها، از جمله توان رزمی و سطح روحیه نیروهای مسلح، به‌روز کردن دانش صنایع نظامی، مانند موشک‌های دوربرد و نقطه‌زن، پهپادهای پیشرفته، و جنگ مجازی و الکترونیک در زمره کشورهای قدرتمند جهان به حساب می‌آید. در سایه افزایش قدرت دفاعی ایران، جایگاه امریکا و مزدورانش در منطقه بسیار متزلزل شده است، به‌گونه‌ای که ناوهای جنگی امریکا از منطقه خلیج فارس به دریاهای آزاد عقب‌نشینی نموده و برخی پایگاه‌های نظامی‌اش در کشورهای مجاور مانند عراق را نیز جمع‌آوری کرده، مراکز جاسوسی اسرائیل و مراکز نظامی و اقتصادی وابستگان امریکا در منطقه نیز از امنیت برخوردار نیست و گاهی آماج حمله ایران یا هم‌پیمانانش قرار می‌گیرد. بی‌تردید تقویت بنیه نظامی ایران اسلامی، به‌ویژه افزایش اقتدار موشکی و پهپادی، موجب افول قدرت منطقه‌ای امریکا شده است.

۴-۲-۲. پیش‌بینی دقیق و خنثاسازی بموقع عملیات امریکا علیه ایران

شناخت و پیش‌بینی توطئه‌ها و نقشه‌های دشمن و خنثاسازی آنها قبل از اجرا، هزینه کمتری بر کشور تحمیل می‌کند. این تدبیر در سیاست‌ورزی *امام‌خامنه‌ای* به اندازه‌ای آشکار است که خانم *رایس* وزیر خارجه پیشین امریکا نیز اعتراف کرد:

رهبر ایران می‌تواند نقشه‌هایی را که بهترین ذهن‌ها، با صرف بیشترین بودجه‌ها، در زمانی بسیار طولانی کشیده و مجریانی ماهر اجرای آن را به عهده گرفته‌اند، با یک سخنرانی یک ساعته خنثا کند (خبرگزاری دانشجو، ۱۶ خرداد ۱۳۹۲).

موفقیت انقلاب اسلامی ایران در جنگ‌های نیابتی داعش در عراق و سوریه و بی‌اثر شدن تحریم‌های فلج‌کننده امریکایی‌ها و مدیریت بحران در فتنه‌های رخ داده در کشور مرهون پیش‌بینی‌های حکیمانه/امام‌خامنه‌ای بوده است.

۲-۳. مواجهه فعالانه در برابر دشمن

یکی از سیاست‌های امریکا برای سلطه بر دولت‌ها مواجهه فعال با آنها بوده؛ به این معنا که تلاش کرده است کشورهای دیگر را به انزوا کشاند و انحصار قدرت خود را در ابعاد گوناگون حفظ و تقویت کند. برای مقابله با این سیاست، راهی جز مواجهه فعال با امریکا وجود ندارد. انقلاب اسلامی ایران با تکیه بر این مؤلفه اندیشه دفاعی مقام معظم رهبری و با کاربست راهبردهای ذیل توانسته است هیمنه امریکا را به چالش بکشد:

۱-۲-۳. مقابله با حق «وتو»

یکی از ابزارهای اعمال قدرت امریکا برای استمرار سلطه خود بر جهان، استفاده از حق «وتو» است. سال‌هاست که امریکایی‌ها براساس این حق نامشروع و ظالمانه، به مردم دنیا زورگویی کرده‌اند. هر قطعنامه‌ای را که به نفع دیگر ملت‌ها یا دولت‌ها و در جهت خلاف منافع امریکایی‌ها صادر شده یا حتی احتمال به خطر افتادن منافعی وجود داشته است، وتو کرده‌اند.

هرچند پنج کشور ابرقدرت دنیا نیز از حق «وتو» برخوردارند، ولی این امریکا است که بیشترین استفاده از این حق نامشروع را برده است. برای نمونه می‌توان به حمله نظامی امریکا به افغانستان و عراق و موضع متفاوت شورای امنیت نسبت به حمله نظامی عراق به ایران و کویت اشاره کرد (ر.ک: بیانات رهبر انقلاب در خطبه‌های نماز عید فطر، ۱۳۷۲/۱۲/۲۲).

یکی از ابعاد رویارویی انقلاب اسلامی ایران با سلطه امریکا نشان دادن این حقیقت است که داشتن حق «وتو» نوعی حاکمیت تبعیض نژادی و خلاف تحقق عدالت است. ارائه طرح «مرکز بین‌الدول الاسلامی» به منظور اصلاح این وضعیت (بیانات رهبر انقلاب در آغاز هشتمین اجلاس سران کشورهای اسلامی، ۱۳۷۶/۹/۱۸)، نشان‌دهنده جهان‌بینی مقتدرانه انقلاب اسلامی در رویارویی با اندیشه استکباری امریکا و در نقطه مقابل سلطه آن است.

براین اساس، تا وقتی حق «وتو» باقی باشد، باید در مقابل سلطه خودساخته و تبعیض‌آمیز امریکایی ایستاد و حق «وتو» داشت. البته عملیاتی شدن این امر نیازمند تشکیل دولت‌های اسلامی و مردمی با حاکمیت‌های مبتنی بر آموزه‌های اصیل اسلامی است. طرح این نظر - فی‌نفسه - جهادی تبیینی مبنی بر نامشروع بودن حاکمیت ظالمانه و قدرت مطلق امریکا بر جهان است که موجب تقویت روحیه ملت‌ها و دولت‌های مستقل می‌شود.

۲-۳-۲. شکستن انحصار روابط با غرب

شکستن انحصار روابط با غرب، به‌ویژه امریکا و افزایش تولید ملی و گسترش روابط با کشورهای شرقی و همسایگان توانسته است سلطه امریکا را با چالش روبه‌رو کند. توضیح آنکه بی‌تردید سلطه اقتصادی بر کشورها،

سلطه سیاسی و فرهنگی را نیز به دنبال خواهد داشت. امپریالیزم امریکا با اهرم سلطه دلار و با سیاست تحریم اقتصادی، همواره خواست‌های نامشروع سیاسی - فرهنگی خود را بر ملت‌ها و دولت‌های جهان تحمیل کرده است. مهم‌ترین راه مقابله با سلطه اقتصادی و سیاست‌های تحریمی امریکا، علاوه بر اقتصاد مقاومتی و افزایش تولید ملی (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۴۰۰/۲/۱۲)، شکستن انحصار قدرت و ارتباط با همه کشورهای جهان، به‌ویژه کشورهای قدرتمند منطقه (مانند چین، روسیه و هندوستان) و عضویت در «پیمان شانگهای» و احیای «سازمان اکو» است. با کاربست این راهبرد توسط مسئولان انقلاب اسلامی، ضعف روزافزون قدرت امریکا آشکارتر خواهد شد.

۳-۲. تبدیل تهدیدهای دشمن به فرصت‌ها

امام خامنه‌ای بر این باور است که نباید از تهدیدهای دشمن هراسید، بلکه همواره باید تهدیدها و توطئه‌های دشمن را به فرصت تبدیل کرد. از جمله تهدیدهای امریکا که به فرصت تبدیل شده، تحریم علمی و فناوری ایران بوده که به برکت این‌گونه تحریم‌ها، رشد علمی ایران به درصد قابل قبولی رسیده و در بسیاری از زمینه‌ها به جمع کشورهای اول جهان وارد شده است (ر.ک: بیانات رهبر انقلاب در خطبه‌های نمازجه تهران، ۱۳۹۰/۱۱/۱۴؛ بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۰/۷/۲۰).

در عرصه نظامی نیز با حمله عراق به ایران، تهدیدهای دشمن به فرصت‌های ارزشمندی تبدیل شد. انقلاب اسلامی توانست ارتش و سپاهی کارآموده و پرتوان تربیت کند که قدرت بازدارندگی مطلوبی داشته باشد. در جنگ‌های نیابتی داعش نیز انقلاب اسلامی توانست با حضور سخت‌افزاری و نرم‌افزاری خود، سپاهی عظیم از «فاطمیون» افغانستان و «حیدریون» پاکستان و «حشدالشعبی» عراق و «دفاع المدنی» سوریه و «حزب‌الله» لبنان را بسیج کند، بر عمق راهبردی خویش در منطقه بیفزاید و این‌گونه با سلطه امریکا و مزدوران او روبه‌رو شود و از میدان مبارزه سرافراز بیرون آید. فرصت طلایی امروز در اخراج امریکا از منطقه مرهون سیاست‌های انقلاب اسلامی ایران در تبدیل تهدیدها به فرصت‌ها بوده است.

۴-۳-۲. به چالش کشیدن دموکراسی امریکایی

غربی‌ها، به‌ویژه امریکایی‌ها در دو سده اخیر، خود را متولیان دموکراسی، حقوق انسان، حقوق زن و کودک معرفی کرده‌اند و با ابزار «شورای امنیت سازمان ملل» هر کشوری را که با آنها همراهی نمی‌کرد یا در برابر خواسته‌های نامشروع آنها ایستادگی می‌نمود به نقض قانون متهم می‌کردند و با همین بهانه در جهان، جنگ‌هایی را به راه انداختند. لشکرکشی به ویتنام، عراق، افغانستان و فشارهای سنگین تحریمی بر ضد کشورهای مستقل، عمدتاً به بهانه موهوم عدم رعایت دموکراسی صورت گرفته است.

انقلاب اسلامی ایران تنها قدرتی بوده که پرده از سیاست‌های دوگانه و دموکراسی و حقوق بشر دروغین امریکایی برداشته است؛ از یک‌سو از کشورهای فاقد دموکراسی، ولی وابسته به امریکا (مانند عربستان سعودی، بحرین و عمان) که هنوز به صورت پادشاهی اداره می‌شوند، به شدت حمایت می‌کند و از سوی دیگر، با کشورهای

مستقل و دموکراتیک که سالانه یک یا چند انتخابات برگزار می‌کند، به جرم عدم تبعیت از سیاست‌های اعلامی امریکا بدرفتاری می‌کند.

دخالته در نظام سیاسی پاکستان و انتخابات لبنان و مصر و حمایت از کودتای سیاسی در این کشورها، راه‌اندازی انقلاب‌های رنگین با قدرت رسانه و سیاست‌های جنگ نرم بر ضد کشورهای مستقل، از جمله فعالیت‌های امریکا بر ضد مردم‌سالاری واقعی است. همچنین سکوت امریکا در برابر کشتار زنان و کودکان یمنی و فلسطینی و افغانی توسط مزدوران امریکایی (مانند اسرائیل و آل‌سعود و داعش) و بزرگ‌نمایی کشته‌های جنگ اوکراین و اعمال بدترین تحریم‌ها نسبت به روسیه از سوی امریکا و متحدانش، پرده از تابلوی دروغین حمایت از حقوق بشر برگرفته و موجب بی‌اعتباری نظام سیاسی امریکا در جهان شده است.

رژیم تبعیض نژادی (آپارتاید) سیاسی امریکا، حتی در کشور خودش نیز ناقض مردم‌سالاری و حقوق بشر شناخته شده است. حقوق سیاهان و رنگین‌پوستان تنها به جرم رنگ پوست! به بدترین شکل پایمال می‌شود و به سخت‌ترین مجازات‌ها می‌رسند و به پلیس سرکوبگر خویش جایزه هم می‌دهند. تقلب برای انتخاب رئیس‌جمهور مدنظر نظام امپریالیستی نیز از رسوایی‌های آنهاست. بی‌تردید نقش انقلاب اسلامی ایران در رسواسازی امریکا و نشان دادن این رسوایی‌ها به مرحله‌ای رسیده که در هیچ برهه‌ای قبل از انقلاب اسلامی برای امریکا اتفاق نیفتاده است:

ارزش‌های امریکایی مایه تمسخر همه دنیا شده، حتی دوستانشان آنها را مسخره می‌کنند (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۹/۱۰/۱۹). به‌واقع یکی از مشکلات اساسی امریکا که به پر و پای سیاستمداران امریکا نیز پیچیده و حساسی با آن درگیرند حمایت از رژیم‌هایی است که در طول سال‌های متمادی مشی استبدادی داشته‌اند. دشمنی که در مقابل ماست در مسائل گوناگون حقوق بشر، مردم‌سالاری، تروریسم، ایجاد امنیت، و جنگ برای صلح، دچار تناقض‌های بی‌شماری شده است (بیانات رهبر انقلاب در دیدار با فرماندهان سپاه، ۱۳۹۴/۶/۲۵) و این را می‌توان از مصیبت‌های دنیای امروز دانست که با شعار «طرفداری از حقوق بشر» و «دموکراسی»، در عمل از جنایتکاران حمایت می‌کنند! (بیانات رهبر انقلاب در خطبه‌های نماز عید فطر، ۱۳۹۲/۵/۱۸؛ بیانات در مراسم مشترک دانشجویان دانشگاه‌های افسری ارتش، ۱۳۸۲/۱۰/۴؛ بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۸۱/۷/۳۰).

۲-۴. دیپلماسی منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای

امریکا با اعمال سیاست‌های سلطه‌جویانه خود در منطقه، همواره با روش‌های سیاسی (دیپلماتیک) به دنبال تحکیم روابط خود با کشورها و ایجاد رابطه میان دولت‌های عربی و رژیم اشغالگر قدس برای عمق بخشیدن به راهبردهای خویش بوده است و با این سیاست می‌کوشد جبهه مقاومت را تضعیف کند. مقام معظم رهبری در نقطه مقابل این سیاست، با استفاده از دیپلماسی منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای و به‌کارگیری راهبردهای ذیل، امریکا را در رسیدن به اهداف خود ناکام گذاشته، در مقابل هیمنه استکباری آن ایستاده است:

۱-۱-۴-۲. مقابله با عمق راهبردی امریکا در منطقه

امریکا برای حفظ سلطه خود در منطقه راهبردهایی دارد که مهم‌ترین آنها ایجاد دولتی صهیونیستی و توسعه و تقویت آن است تا بتواند با ایجاد رعب، کشورهای مسلمان منطقه را در جهت اهداف خود قرار دهد. بدین‌رو، اسرائیل در منطقه پایگاه مهم نظامی و عمق راهبردی امریکا محسوب می‌شود و به همین سبب از آغاز اشغال سرزمین فلسطینی‌ها تا کنون دولت‌های امریکایی و اروپایی این رژیم اشغالگر را تحت حمایت‌های سیاسی، اقتصادی و نظامی خویش قرار داده‌اند.

ایران اسلامی برای افول قدرت امریکا و شکستن سلطه آن، راهی جز مقابله با راهبردهای آن ندارد. بنابراین، با تضعیف اسرائیل در منطقه، امریکا نیز عملاً با شکست روبه‌رو خواهد شد. صهیونیست‌ها با تهدید، ارباب، جنگ و تجاوز توانسته‌اند در اجرای سیاست‌های ظالمانه امریکایی و به تسلیم کشاندن دولت‌های عربی نقش مهمی ایفا کنند. به همین سبب انقلاب اسلامی ایران از همان آغاز، محو این رژیم را در اولویت سیاست خارجی خود قرار داده است. بی‌تردید نابودی یا تضعیف این رژیم می‌تواند نقش مهمی در جهت افول قدرت امریکا در منطقه ایفا کند. در همین زمینه انقلاب اسلامی ایران اولین اقدام خود را اخراج صهیونیست‌ها از ایران و تحویل سفارت آنها به فلسطینی‌ها قرار داد (بیانات رهبر انقلاب در دیدار با مهمانان کنفرانس وحدت، ۱۳۹۸/۸/۲۴) و پس از آن، با اعلام «روز جهانی قدس»، مسلمانان جهان - اعم از شیعه و سنی - را در جهت نابودی صهیونیسم جهانی بسیج کرد.

حمایت ایران از مقاومت در فلسطین و لبنان، ضربه سنگینی به سیاست‌های منطقه‌ای امریکا به‌شمار می‌آید؛ زیرا سیاست امریکا در منطقه بر حمایت همه‌جانبه از رژیم جعلی صهیونیستی در جهت تثبیت و افزایش نفوذ منطقه‌ای خودش بوده است. ضربات سنگین انقلاب اسلامی ایران به اسرائیل به حدی بوده است که رژیم را که از ابتدا شعار «از نیل تا فرات» سر می‌داد و با پشتوانه امریکایی‌ها در جنگ هشت روزه، توانست کشورهای عربی را شکست دهد، در جنگ‌های ۳۳ روزه و ۲۲ روزه در برابر «حزب‌الله» لبنان و «حماس» (به‌عنوان عمق راهبردی انقلاب اسلامی) طعم تلخ شکست را پذیرفت و توان هرگونه عملیاتی بر ضد مقاومت از آن سلب شد. وضعیت رژیم صهیونیستی امروز به‌گونه‌ای است که قدرت دفاع در سرزمین‌های ۱۹۴۸ و در مرکز سرزمین‌های اشغالی را نیز از دست داده است (ر.ک: بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۴۰۱/۱/۲۳). نقش انقلاب اسلامی ایران در شکست دادن این رژیم جعلی، نقشی ممتاز و بی‌بدیل بوده است.

در سایه سیاست‌های انقلاب اسلامی، رژیم صهیونیستی به اندازه‌ای تضعیف شده که قدرت هرگونه تحرکی بر ضد جمهوری اسلامی را از دست داده است.

امام خمینی^{علیه‌السلام} رهبر کبیر انقلاب اسلامی درباره ضرورت نابودی اسرائیل و محو شدنش از صفحه روزگار سخن گفت (موسوی خمینی، ۱۳۸۹، ج ۱۶، ص ۴۹۰) و *امام‌خامنه‌ای* در امتداد همان راهبرد، با تهدید اعلام کرد: «اگر غلطی از سردمداران رژیم صهیونیستی سر بزند، تل‌آویو و حیفا با خاک یکسان خواهد شد» (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۲/۱/۱؛ نیز ر.ک: بیانات رهبر انقلاب در دیدار جمعی از معلمان و فرهنگیان سراسر کشور، ۱۳۹۴/۲/۱۶).

نابودی رژیم غاصب صهیونیستی که روزی احتمالش هم به تمسخر گرفته می‌شد، امروز به یک امر قطعی تبدیل شده، به گونه‌ای که برای این نابودی، روزشمار نیز تعیین شده است:

ان شاء الله تا ۲۵ سال دیگر، به توفیق الهی و به فضل الهی چیزی به نام رژیم صهیونیستی در منطقه وجود نخواهد داشت (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۴/۶/۱۸).

بنابراین، راهبرد انقلاب اسلامی در اندیشه دفاعی *امام خامنه‌ای* در برابر رژیم صهیونیستی به‌عنوان عمق راهبردی امریکا در منطقه، تلاش در جهت محو و نابودی آن است.

۲-۱-۴. تلاش در جهت حفظ اتحاد میان دولت‌های همسو

انقلاب اسلامی ایران براساس جهان‌بینی اسلامی و تلاش در جهت مقابله با استکبار جهانی، از جمله امریکا توانسته است با دیپلماسی و فعالیت‌های سیاسی، در ایجاد دولت‌های همسو در برخی کشورها (مانند سوریه، عراق، لبنان و یمن) تأثیرگذار باشد و با ایجاد اتحاد میان آنها با محوریت ایران، بر تأثیرگذاری‌شان در ابعاد منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای بیفزاید. براساس این راهبرد، کشورهای مزبور در برابر آسیب‌های احتمالی مقاوم‌تر شده، برای رویارویی با سلطه امریکا در منطقه آماده‌تر گردیده‌اند.

مقام معظم رهبری در بیانات خویش بر این نکته تأکید کرده است که تمامیت ارضی کشورهای منطقه بسیار اهمیت دارد و از مقاومت و تمامیت ارضی کشورها حمایت می‌کند. همچنین حمایت خویش را از همه کسانی که در مقابله با سیاست‌های تفرقه‌افکنانه امریکا ایستادگی می‌کنند، اعلام کرده است (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۴/۵/۲۶).

این موضوع از مؤلفه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران و عمق راهبردی آن است. یکی از آثار مهم به‌کارگیری این راهبرد، شکست امریکا در منطقه غرب آسیا بوده است، به گونه‌ای که به اذعان رئیس‌جمهور امریکا، به‌رغم هزینه هفت هزار میلیارد دلاری به مقصود خود دست نیافته‌اند (بیانات رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۷/۳/۲۵). استمرار و تقویت این راهبرد می‌تواند امریکا را بکلی از منطقه بیرون براند و زمینه را برای اتحاد بیش از پیش کشورهای منطقه فراهم کند و به تدریج به اجماعی جهانی علیه امریکا منجر شود.

۲-۴-۲. دیپلماسی فرامنطقه‌ای

جمهوری اسلامی ایران در دیپلماسی فرامنطقه‌ای خود نیز در جهت کاهش و تضعیف سلطه امریکا نقش فعالی ایفا کرده است. برای نمونه تقویت و گسترش روابط جمهوری اسلامی با کشورهای روسیه و چین به‌عنوان دو عضو اصلی «شورای امنیت سازمان ملل» و دو قدرت مهم فرامنطقه‌ای و عضویت ایران در «پیمان شانگهای» و نفوذ ایران در منطقه امریکای جنوبی تأثیر بسزایی در کاهش قدرت و شکستن هیمنه و قدرت امریکا داشته است.

نتیجه‌گیری

«گفتمان‌سازی»، «دیپلماسی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای»، «دفاع ترکیبی» و «مواجهه فعال در برابر دشمن» از مؤلفه‌های مهم اندیشه دفاعی *امام خامنه‌ای* است. در این مقاله راهبردهای انقلاب اسلامی ایران در رویارویی با

سلطه امریکا براساس مؤلفه‌های مزبور طبقه‌بندی و تحلیل شد. انقلاب اسلامی در سطح گفتمان‌سازی توانسته است در جهت بیداری اسلامی در منطقه و تبدیل ملت‌های مسلمان به عمق راهبردی خود، گام‌های مؤثری بردارد تا علیه امریکا نهضت‌هایی شکل گرفته، به تدریج، قدرت منطقه‌ای و بین‌المللی امریکا با چالش مواجه شود.

تلاش برای تشکیل امت اسلامی و تأکید بر اصل «وحدت» نیز توطئه تفرقه‌افکنانه دشمن را ناکام گذاشته است. همچنین تلاش انقلاب اسلامی ایران برای ایجاد، ترویج و تقویت روحیه خودباوری و امید به آینده در میان ملت‌ها موجب عزت و برتری‌شان در برابر هیمنه دشمنان، از جمله امریکا شده است.

انقلاب اسلامی ایران در زمینه دفاع ترکیبی، روحیه دشمن را با موضع‌گیری‌ها و اقدامات مبتنی بر جهان‌بینی عمیق اسلامی تضعیف کرده و با تقویت بنیه علمی و فناوری روزآمد توانسته است با خودتکایی، دست قدرت برتر خود را در مقام اثبات نشان دهد. افزایش قدرت دفاعی و تقویت بنیه نظامی کشور موجب بازدارندگی شده، تهدیدهای امریکا را ناکارآمد ساخته است؛ همچنان‌که با پیش‌بینی دقیق و خنثاسازی عملیات امریکا علیه ایران قبل از اجرا نیز توانسته است سلطه امریکا را به چالش بکشد.

اندیشه دفاعی /امام‌خامنه‌ای در مقابله با هیمنه امریکا صرفاً انفعالی نیست، بلکه مواجهه فعالانه در برابر آن نیز از مؤلفه‌های مهم اندیشه دفاعی ایشان به حساب می‌آید. براساس این مؤلفه، انقلاب اسلامی در برابر تلاش امریکا برای به انزوا کشاندن کشورهای دیگر و حفظ و تقویت انحصار قدرت خود در ابعاد گوناگون، فعالانه مقابله کرده و با این راهبرد توانسته است هیمنه امریکا را به چالش بکشد. نیز با حق «وتو» که از ابزارهای اعمال قدرت امریکا برای استمرار سلطه‌اش بر جهان است، به مقابله برخاسته و آن را خلاف تحقق عدالت دانسته است.

در مقابل، براساس جهان‌بینی مقتدرانه خود، طرح «مرکز بین‌الدول اسلامی» را ارائه کرده است. شکستن انحصار روابط با غرب، به‌ویژه امریکا و گسترش روابط با کشورهای شرقی و همسایگان نیز در ضعف روزافزون قدرت امریکا نقش داشته است. انقلاب اسلامی ایران تهدیدها و توطئه‌های دشمن را به فرصت تبدیل کرده و کوشیده است پرده از سیاست‌های دوگانه و دموکراسی و حقوق بشر دروغین امریکایی بردارد و نظام سیاسی امریکا را در جهان رسوا کند.

انقلاب اسلامی ایران در دیپلماسی منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای نیز با عمق راهبردی امریکا، یعنی رژیم صهیونیستی به مقابله برخاسته است تا امریکا نتواند برای حفظ سلطه خود در کشورهای مسلمان منطقه رعب و وحشت ایجاد کند. نابودی یا تضعیف این رژیم نقش مهمی در افول قدرت منطقه خواهد داشت. بدین‌سان، تلاش در جهت حفظ اتحاد و هماهنگی دولت‌های جبهه مقاومت، سیاست‌های منطقه‌ای امریکا را تضعیف و بی‌اثر کرده، در مقابل، اتحاد میان دولت‌های همسو با محوریت ایران و برقراری ارتباط با دیگر کشورهای مؤثر فرمانطقه، موجب افزایش تأثیرگذاری‌شان در ابعاد منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای گردیده، سلطه امریکا در ابعاد گوناگون را ضعیف ساخته است.

حاصل آنکه براساس تحلیل ارائه‌شده در پژوهش حاضر، با استناد به دیدگاه‌های رهبر حکیم انقلاب اسلامی، بی‌تردید نقش انقلاب اسلامی در کاهش سلطه امریکا نقشی مهم و اساسی بوده است. این نقش به اندازه‌ای پررنگ است که می‌توان امریکا را در آستانه فروپاشی ارزیابی کرد.

منابع

- انوری، حسن، ۱۳۸۱، *فرهنگ بزرگ سخن*، تهران، سخن.
- آشوری، داریوش، ۱۳۸۰، *دانشنامه سیاسی (فرهنگ اصطلاحات و مکتب‌های سیاسی)*، تهران، مروارید.
- بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با مسئولان و اقشار مختلف مردم، در leader.ir.
- ترابی، سام مهدی، و محمدعلی رنجبر، ۱۳۹۹، *جنگ سرد ایران و امریکا: نظریه‌ای برای فهم ژئوپولیتیک در دنیای معاصر*، تهران، نخبگان.
- جمشیدی، محمدحسین، ۱۳۸۰، *مبانی و تاریخ اندیشه اسلامی در جهان*، تهران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.
- شور، فرانسیس رابرت، ۱۳۹۰، *امپراتوری رو به مرگ: امپریالیسم امریکا و مقاومت جهانی*، ترجمه علیرضا طیب، تهران، مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر.
- صدری افشار، غلامحسین، ۱۳۸۱، *فرهنگ معاصر فارسی*، تهران، فرهنگ معاصر.
- عمید، حسن، ۱۳۸۰، *فرهنگ عمید*، تهران، امیرکبیر.
- فارسی، جلال‌الدین، ۱۳۷۴، *فرهنگ واژه‌های انقلاب اسلامی*، تهران، بنیاد فرهنگی امام رضا (ع).
- فیروزآبادی، سیدحسین، ۱۳۹۱، *برداشتی از اندیشه دفاعی حضرت امام خامنه‌ای مدظله العالی در حاکمیت ج.ا.ا.*، تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی.
- محمدی، منوچهر، ۱۳۷۰، *تحلیلی بر انقلاب اسلامی*، چ سوم، تهران، امیرکبیر.
- مرادپیری، هادی، ۱۳۹۱، «روش‌شناسی و مؤلفه‌های اندیشه دفاعی حضرت امام خامنه‌ای»، در: *گزیده مقالات اولین همایش تبیین اندیشه‌های دفاعی امام خامنه‌ای*، تهران، یاران شاهد.
- موسوی خمینی، سیدروح‌الله، ۱۳۸۹، *صحیفه امام خمینی*، چ پنجم، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ع).
- نوروزی خیابانی، مهدی، ۱۳۸۴، *فرهنگ جامع لغات و اصطلاحات سیاسی: انگلیسی - فارسی: فرهنگ لغات و اصطلاحات سیاسی: انگلیسی - فارسی*، تهران، نشر نی.
- نوروزی، محمدجواد، ۱۳۹۲، *انقلاب اسلامی ایران*، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ع).
- Kissinger, Henry, 2015, "A Path Out of the Middle East Collapse", *The Wall Street Journal*, www.henryakissinger.com.